

**ORGANIZOWANIE
ZWIĄZKÓW
ZAWODOWYCH
W EUROPIE**

ORGANIZOWANIE ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH W EUROPIE

Badania i praktyka

redakcja naukowa
Jan Czarzasty, Adam Mrozowicki



Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2014

Recenzja:

prof. zw. dr hab. *Jolanta Kulpińska*

Redaktor prowadząca:

Anna Raciborska

Redakcja:

Anna Kaniewska

Korekta:

Joanna Barska

Projekt okładki:

Katarzyna Juras

Copyright © by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o., Warszawa 2014

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego w ramach grantu wewnętrznego nr 1374/M/IS/13 oraz przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie (badania statutowe KES/F/02/13)

ISBN 978-83-7383-705-8

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa
tel./fax 22 826 59 21, 22 828 95 63, 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)

Druk i oprawa: BookPress.eu

Spis treści

JULIUSZ GARDAWSKI

WSTĘP	11
--------------------	----

JAN CZARZASTY, ADAM MROZOWICKI

OD REDAKTORÓW	15
----------------------------	----

MELANIE SIMMS, JANE HOLGATE, EDMUND HEERY

ROZDZIAŁ 1. ANALIZA ORGANIZOWANIA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

w WIELKIEJ BRYTANII	17
1.1. Członkostwo	21
1.2. Negocjacje zbiorowe	23
1.3. Ukierunkowanie działań na grupy niedoreprezentowane	26
1.4. Organizowanie w sektorach niedoreprezentowanych	28
1.5. Pracownicza samoorganizacja i demokracja związkowa	30
1.6. Związek zawodowy jako ruch społeczny	35
1.7. Wnioski	37
Bibliografia	38

PAUL STEWART, BRIAN GARVEY, TOMMY McKEARNEY

ROZDZIAŁ 2. ALTERNATYWNY SPOSÓB ORGANIZOWANIA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

PRACOWNIKÓW MIGRUJĄCYCH DO IRLANDII PÓŁNOCNEJ	41
2.1. Wstęp	41
2.2. Independent Workers Union (IWU)	43
2.3. Cechy wspólne i osobliwości północy Irlandii	46
2.4. Metodologia	48
2.5. Neoliberalizm i oparte na podziałach religijnych państwo opiekuńcze Irlandii Północnej. Okoliczności migracji na północ Irlandii	50
2.6. Podział pracy migrantów na północy Irlandii	51
2.7. Doświadczenia pracowników migrujących w pracy: miejsce, bierność, opór, solidarność	52
2.8. Dyskusja i wnioski	55
Bibliografia	56

TATIANA BAJUK-SENČAR

ROZDZIAŁ 3. NADAWANIE RAM ORGANIZACJI – KONSTRUOWANIE DISKURSU

ORGANIZOWANIA WŚRÓD LIDERÓW SŁOWEŃSKICH ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH ..	58
3.1. Wstęp	58
3.2. Gromadzenie danych i analiza	61
3.3. Przypadek liderów słoweńskich związków zawodowych	63

3.4. Uwagi końcowe	69
Bibliografia	70

JULIA KUBISA, PIOTR OSTROWSKI

ROZDZIAŁ 4. MŁODZI W POLSKICH ZWIĄZKACH ZAWODOWYCH.

REWITALIZACJA CZY REPRODUKCJA?	71
4.1. Wstęp	71
4.2. Przedmiot badania	74
4.3. Wyniki badań	76
Motywacja	76
Zaangażowanie	81
Rola liderów związkowych	85
Czy istnieje konflikt „starzy–młodzi”?	87
Jeśli nie konflikt, to co? Wyobrażenia związkowej wspólnoty	88
4.4. Podsumowanie	89
Bibliografia	91

SŁAWOMIRA KAMIŃSKA-BEREZOWSKA

ROZDZIAŁ 5. MOŻLIWOŚCI DZIELENIA SIĘ WIEDZĄ „STARYCH” I „NOWYCH”

RUCHÓW SPOŁECZNYCH. REFLEKSJE SOCJOLOGICZNE W OPARCIU O BADANIA

JAKOŚCIOWE W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM.	93
5.1. Wstęp	93
5.2. Organizacje kobiece i związkowe – kwestie metodologiczne.	94
5.3. Kobiety na rynku pracy w oczach związkowców i liderek organizacji kobiecych	98
5.4. Uwagi końcowe	110
Bibliografia	111

JAN CZARZASTY

ROZDZIAŁ 6. ZWIĄZKI ZAWODOWE W SIECIACH HANDLOWYCH W POLSCE –

NIESPEŁNIONE MARZENIE O KORPORATYZMIE W SEKTORZE PRYWATNYM?	114
6.1. Wstęp	114
6.2. Piorunujące wejście	115
6.3. Stagnacja	118
6.4. Stosunki pracy w sieciach handlowych w chwili obecnej.	120
6.5. Stan reprezentacji pracowniczej w sieciach handlowych – analiza trzech przypadków	120
Przypadek R.	120
Przypadek T.	122
Przypadek C.	125
6.6. Co z korporatyzmem?	128
6.7. Zakończenie	129
Bibliografia	131

KACPER STACHOWSKI

ROZDZIAŁ 7. ORGANIZOWANIE PRACOWNIKÓW PRZEZ NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”–

STRATEGIA I BARIERY	132
7.1. Wstęp	132
7.2. Modele i otoczenie instytucjonalne związków zawodowych w Polsce	136
7.3. Strategia organizowania NSZZ „Solidarność”	139
7.4. Podsumowanie	143
Bibliografia	144

MAREK GUMUŁA

ROZDZIAŁ 8. ZWIĄZKI ZAWODOWE: PRZYSZŁOŚĆ, KIERUNKI DZIAŁAŃ

I ROZWOJU	145
8.1. Działalność polityczna	145
8.2. Działalność w środowiskach lokalnych	147
8.3. Działalność PR	148
8.4. Strategia rozwoju	149
8.5. Uwagi końcowe	151

ADAM MROZOWICKI

ROZDZIAŁ 9. MIĘDZY REMEDIUM A PUŁĄPKĄ: TAKTYKI, DOŚWIADCZENIA

I KONSEKWENCJE ORGANIZOWANIA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH	
W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ	153
9.1. Radykalny i menedżerski model organizowania: doświadczenia anglosaskie	155
9.2. Meandry organizowania związkowego w Europie Środkowo-Wschodniej	158
9.3. Między remedium a pułapką: dylematy i wyzwania organizowania	164
9.4. Wnioski	168
Bibliografia	169
Załącznik do rozdziału 9	
Lista skrótów i nazw związków zawodowych	172

INFORMACJE O AUTORACH	174
------------------------------------	-----

SUMMARY	178
----------------------	-----

Trade Union Organising in Europe. Research and Practice

edited by
Jan Czarzasty & Adam Mrozowicki

Table of contents

JULIUSZ GARDAWSKI

INTRODUCTION	11
-------------------------------	----

ADAM MROZOWICKI, JAN CZARZASTY

EDITORS' FOREWORD	15
------------------------------------	----

MELANIE SIMMS, JANE HOLGATE, EDMUND HEERY

CHAPTER 1. EVALUATING UNION ORGANISING IN THE UK	17
1.1. Membership	21
1.2. Collective bargaining	23
1.3. Targeting under-represented membership groups	26
1.4. Organising in under-represented sectors	28
1.5. Worker self-organization and union democracy	30
1.6. Social movement unionism	35
1.7. Conclusions	37
References	38

PAUL STEWART, BRIAN GARVEY, TOMMY MCKEARNEY

CHAPTER 2. ALTERNATIVE TRADE UNION ORGANIZING OF MIGRANT WORKERS IN NORTHERN IRELAND	41
2.1. Introduction	41
2.2. Independent Workers Union (IWU)	43
2.3. The commonalities and peculiarities of the north of Ireland	46
2.4. Methodology	48
2.5. Neoliberalism and the sectarian welfare state of Northern Ireland – background to migration in the north of Ireland	50
2.6. The migrant division of labour in the north of Ireland	51
2.7. Migrant worker experiences in work: 'place', passivity, resistance, solidarity	52
2.8. Discussion and conclusions	55
References	56

TATIANA BAJUK-SENČAR

CHAPTER 3. FRAMING ORGANIZATION: THE CONSTRUCTION OF DISCOURSE

AMONG SLOVENIAN TRADE UNION OFFICIALS.	58
3.1. Introduction	58
3.2. Interview collection and analysis	61
3.3. The case of Slovenian trade union officials.	63
3.4. Concluding remarks.	69
References.	70

JULIA KUBISA, PIOTR OSTROWSKI

CHAPTER 4. YOUNG PEOPLE IN THE POLISH TRADE UNIONS.

REVITALISATION OR REPRODUCTION?	71
4.1. Introduction	71
4.2. Research subject	74
4.3. Results	76
Motivation	76
Commitment.	81
Role of trade union leaders	85
Is there a conflict between the ‘old’ and the ‘young’?	87
If no conflict, than what? Imagined union community	88
4.4. Summary	89
References.	91

SŁAWOMIRA KAMIŃSKA-BEREZOWSKA

**CHAPTER 5. POSSIBILITY OF KNOWLEDGE SHARING BETWEEN THE ‘OLD’
AND ‘THE ‘NEW’ SOCIAL MOVEMENTS. SOCIOLOGICAL REFLECTIONS BASED
ON QUALITATIVE RESEARCH IN SILESIA**

ON QUALITATIVE RESEARCH IN SILESIA	93
5.1. Introduction	93
5.2. Women’s organisations and trade unions – methodological issues	94
5.3. Women on the labour market in the eyes of male trade unionists and female leaders of women’s organisations	98
5.4. Final remarks	110
References.	111

JAN CZARZASTY

CHAPTER 6. TRADE UNIONS IN THE RETAIL COMPANIES IN POLAND –

UNFULFILLED DREAM OF CORPORATISM IN THE PRIVATE SECTOR?	114
6.1. Introduction	114
6.2. Spectacular breakthrough	115
6.3. Stagnation	118
6.4. Labour relations in retail chains: Current state of play	120

6.5. Employee representation in retail chains: Three case studies	120
Case study R.	120
Case study T.	122
Case study C.	125
6.6. What about corporatism?	128
6.7. Summary	129
References.	131

KACPER STACHOWSKI

CHAPTER 7. ORGANISING EMPLOYEES BY NSZZ “SOLIDARNOŚĆ” –

STRATEGY AND BARRIERS	132
7.1. Introduction	132
7.2. Models and institutional context of trade unions in Poland	136
7.3. Organising strategy of NSZZ “Solidarność”	139
7.4. Summary	143
References.	144

MAREK GUMUŁA

CHAPTER 8. TRADE UNIONS: THEIR FUTURE AND DIRECTIONS OF ACTION

AND DEVELOPMENT.	145
8.1. Political activism	145
8.2. Local community activism	147
8.3. Public relations	148
8.4. Development strategy	149
8.5. Closing remarks.	151

ADAM MROZOWICKI

CHAPTER 9. BETWEEN THE REMEDY AND TRAP: TACTICS, EXPERIENCES

AND CONSEQUENCES OF TRADE UNION ORGANISING IN CENTRAL

AND EASTERN EUROPE.	153
9.1. Radical and managed approaches to membership recruitment	155
9.2. Meandres of organizing in the Central and Eastern Europe	158
9.3. Between remedy and trap: Dilemmas and challenges of organizing	164
9.4. Conclusions	168
References.	169
Appendix to chapter 9 List of abbreviations and names of trade unions	172

NOTES ON THE AUTHORS	174
---------------------------------------	------------

SUMMARY	178
--------------------------	------------